

Cyngor Celfyddydau Cymru Aseiad Economaidd

Paratowyd gan

Deyton Bell a Counterculture

Hydref 2024

CRYNODEB GWEITHREDOL

CYFLWYNIAD:

Mae'r adroddiad, a baratowyd gan Deyton Bell a Counterculture yn asesu effaith economaidd cyllid Cyngor Celfyddydau Cymru (CCC) ar y sector celfyddydol a diwylliannol yng Nghymru, gan ystyried effeithiau'r pandemig COVID-19 a'r argyfwng costau byw presennol.

CEFNDIR AC AMCANION:

Nod yr adroddiad yw rhoi darlun cyfredol o'r effaith economaidd a gynhrychir gan fuddsoddiad CCC. Mae'n gwerthuso cyfraniadau at ddangosyddion macro-economaidd megis gwerth ychwanegol crynswth (gross value added (GVA) (GVA) a chyflogaeth yn y sector, yn ogystal ag effeithiau lluosydd anuniongyrchol ac ysgogedig trwy'r gadwyn gyflenwi a gwariant gweithwyr.

CANFYDDIADAU ALLWEDDOL:

- Cyfraniad Economaidd: Roedd trosiant y sector celfyddydol a diwylliannol a chyfraniadau GVA yn dangos gwytnwch er gwaethaf y pandemig, gyda thrywydd adferiad yn amlwg yn y blynyddoedd diwethaf. Mae'r adroddiad diweddaraf yn 2023/2024 yn dangos elw bron ar fuddsoddiad i lefelau cyn-bandemig. Arhosodd yr elw ar fuddsoddiad yn ystod y blynyddoedd pandemig yn gadarnhaol – dros £1:£1, sy'n amlygu gallu'r sector i addasu a defnyddio dulliau newydd o ymgysylltu â chynulleidfaoedd.
- Cyflogaeth: Mae cyflogaeth yn y sector wedi cynyddu dros y degawd diwethaf, gan ddangos twf a gwytnwch y sector.
- Effaith Buddsoddiadau: Mae strategaethau buddsoddi CCC, gan gynnwys cyllid brys a threfniadau ariannu hyblyg yn ystod y pandemig, wedi cefnogi cynaliadwyedd ac adferiad y sector.

CASGLIAD:

Mae strategaethau buddsoddi CCC wedi sicrhau enillion economaidd sylweddol a buddion diwylliannol. Mae gwytnwch y sector a'i ddulliau o addasu wedi bod yn hollbwysig wrth lywio'r heriau a gyflwynir gan y pandemig, gyda rhagolygon cadarnhaol ar gyfer twf a sefydlogrwydd yn y dyfodol.

1. RHAGARWEINIAD

Dyma adroddiad a ysgrifennwyd gan Deyton Bell a Counterculture, ar ran Cyngor Celfyddydau Cymru, ar gyfraniad economaidd y sector celfyddydol a diwylliannol i economi'r DU. Mae'r adroddiad yn asesu effaith economaidd gwaith Cyngor Celfyddydau Cymru, yn uniongyrchol, yn anuniongyrchol ac wedi'i ysgogi, gan ystyried effeithiau'r pandemig COVID-19 a'r argyfwng costau byw presennol.

2. CEFNDIR AC AMCANION YR ASTUDIAETH

Diben yr adroddiad hwn yw rhoi darlun cyfoes o'r effaith economaidd y mae buddsoddiad CCC yn ei gael drwy gefnogi'r sector celfyddydau a diwylliant yng Nghymru.

Mae Cyngor Celfyddydau Cymru yn elusen annibynnol sy'n ariannu ac yn datblygu'r celfyddydau yng Nghymru. Mae Cyngor Celfyddydau Cymru yn elusen gofrestrdig, a sefydlwyd gan Siarter Frenhinol. Mae CCC yn dosbarthu arian ar ran Llywodraeth Cymru, y Loteri Genedlaethol a phartneriaid eraill i gefnogi a hyrwyddo'r cyfraniad pwysig y mae'r celfyddydau yn ei wneud i Gymru a'r Byd – diwylliannol, cymdeithasol, iechyd, addysgol, amgylcheddol ac economaidd. Mae'n gwneud hyn drwy fuddsoddi yn artistiaid, sefydliadau a chymunedau Cymru.

Mae'r Cyngor yn gosod y cyfeiriad strategol ar gyfer y celfyddydau yng Nghymru, wedi'i arwain gan ei chwe egwyddor, sef; creadigrwydd, ehangu ymgysylltiad, defnydd o'r Gymraeg, cyfiawnder hinsawdd, meithrin talent, a thrawsnewid. Mae'r Cyngor yn gyfrifol am ddatblygu, gweithredu a monitro polisi celfyddydau. Bob blwyddyn, mae'r Cyngor yn cytuno ar gynlluniau corfforaethol a gweithredol, yn pennu'r gyllideb flynyddol, ac yn dyrannu grantiau i sefydliadau a ariennir gan refeniw.

Mae'r adroddiad hwn yn canolbwyntio ar ddadansoddi sut mae buddsoddiad CCC yn ysgogi effaith economaidd drwy'r sector celfyddydau a diwylliant. Asesir cyfraniadau at ddangosyddion macro-economaidd megis gwerth ychwanegol crynswth (GVA) a chyflogaeth. Mae hefyd yn archwilio'r effeithiau lluosydd anuniongyrchol ac ysgogedig a all fod yn gysylltiedig â gweithgarwch sector y celfyddydau a diwylliant, drwy ei gysylltiadau cadwyn gyflenwi a'r gweithgareddau a ysgogir pan fydd cyflogeion sefydliadau celfyddydol a diwylliannol yn gwario eu henillion yn yr economi ehangach.

3. STRWYTHUR YR ADRODDIAD

Mae'r adroddiad wedi'i strwythuro fel a ganlyn:

- Mae Adran 4 yn amlinellu sut mae sector y celfyddydau a diwylliant yn cael ei ddiffinio a chwmpas yr astudiaeth. Mae hefyd yn rhoi trosolwg o'r fethodoleg a ddefnyddiwyd.
- Mae Adran 5 yn nodi effeithiau lluosydd sector y celfyddydau a diwylliant a gynhrychir drwy fuddsoddiad Cyngor Celfyddydau Cymru, gan gynnwys effeithiau anuniongyrchol (cadwyn gyflenwi) ac effeithiau ysgogedig (gwariant cyflogaeth). Mae'r adran hon yn amcangyfrif y cyfraniadau at drosiant, GVA, cyflogaeth ac incwm aelwydydd.
- Mae Adran 6 yn asesu cyfraniadau macro-economaidd uniongyrchol y sector celfyddydol a diwylliannol i economi'r DU. Ystyrir hyn yn nhermau cyflogaeth, trosiant a chyfraniadau gwerth ychwanegol. Mae'r adroddiad hwn hefyd yn rhoi amcangyfrifon o gyfraniadau uniongyrchol ychwanegol gweithgareddau celfyddydol a diwylliannol a wneir gan y sector nad yw'n ymwneud â'r farchnad, hynny yw, gan ganghennau'r llywodraeth a chan y trydydd sector.
- Mae Adran 7 yn asesu agweddau eraill ar gyfraniadau economaidd y sector celfyddydol a diwylliannol, megis cynhyrchiant llafur a chyfraniadau'r trysorlys.
- Mae Atodiad I yn rhoi diffiniad yn seiliedig ar Ddosbarthiad Diwydiannol Safonol (Standard Industrial Classification (SIC)) o'r sector celfyddydol a diwylliannol a ddefnyddiwyd yn yr astudiaeth hon ar ffurf tabl.

4. CWMPAS A METHODOLEG

4.1 CWMPAS YR ASTUDIAETH

Mae'r adroddiad hwn yn defnyddio diffiniad o sector y celfyddydau a diwylliant sy'n gysylltiedig â dosbarthiad diwydiant ac ystadegau cenedlaethol. Mae'r system Dosbarthiad Diwydiannol Safonol (SIC) yn darparu'r fframwaith casglu data sylfaenol ar gyfer llawer o'r data economaidd a gynhrychir gan yr ONS.

Pwrpas diffinio'r sector yw galluogi cipio gwerth y buddsoddiad a wneir gan CCC i'r chwe disgyblaeth a ariennir gan Gyngor Celfyddydau Lloegr - theatr, dawn, llenyddiaeth, celfyddydau gweledol, cerddoriaeth, a chelfyddydau cyfun. Ar sail SIC, mae celfyddydau a diwylliannol yn cynnwys setiau a/neu is-setiau, yn dibynnu ar lefel agregu, y grwpiau cynnyrch a sector a ddiffinnir o dan y system SIC. Mae'r diffiniad a ddefnyddir yn yr adroddiad hwn yn cynnwys y set ganlynol o weithgareddau, a nodir gan godau SIC 3-4 digid:

- 58.11 - cyhoeddi llyfrau (1 digid Adran J)
- 59.2 - recordio sain a chyhoeddi cerddoriaeth (1 digid Adran J)
- R90.01 - celfyddydau perfformio (1 digid Adran R)
- R90.02 - cefnogi gweithgareddau i'r celfyddydau perfformio (Adran R 1 digid)
- R90.03 - creu artistig (1 digid Adran R)
- R90.04 - gweithredu cyfleusterau celfyddydol gan gynnwys gweithredu neuaddau cyngerdd a theatr (1 digid Adran R) ¹ ArtCouncil.org.uk

Ceir diffiniad manylach ar sail SIC o'r sector celfyddydol a diwylliannol a ddefnyddiwyd yn yr astudiaeth hon (gan gynnwys dadansoddiad o'r gweithgareddau a restrir uchod), yn Atodiad I.

4.2 TROSOLWG AR DDULL A METHODISTIAETH

Lle bu data ar gael i gyfrifo effaith economaidd uniongyrchol, er enghraifft gwerthiant tocynnau a phresenoldeb cynulleidfa, mae hyn wedi cael ei ddefnyddio. Lle nad oedd gwybodaeth ar gael, defnyddiwyd lluosyddion i sicrhau bod effaith yn cael ei chasglu a'i hadrodd yn llwyddiannus. Mae'r lluosyddion hyn yn cael eu cymhwyso ar draws y tair elfen o'r buddsoddiad a wnaed gan CCC sef; buddsoddiad cymunedol/ysgolion, cyfleusterau llai a chyfleusterau mawr, gŵyl, ac arloesi. Mae dull arall wedi'i gymhwyso i'r unigolion hynny sy'n cael grantiau gan CCC. Y metrig a ddefnyddir yma yw cyfanswm o £6,020 sydd wedi'i ddefnyddio mewn gwerthusiadau blaenorol gan Gyngor Celfyddydau Lloegr¹ fel lefel y gwerth economaidd a grëwyd gan artist o grant. ¹ ArtCouncil.org.uk

Mae'r dull hwn wedi galluogi datblygu metrigau ar gyfer asesu buddsoddiad uniongyrchol CCC. Ar gyfer buddsoddiad anuniongyrchol rydym wedi defnyddio presenoldebau cyhoeddedig mewn Gwyliau a Chyfleusterau, lle nad yw hyn ar gael, rydym wedi defnyddio'r lluosyddion a nodir yn dibynnu ar y math o gyfleuster neu sefydliad. Yn ogystal, wrth gyfrifo'r effaith anuniongyrchol defnyddiwyd ffigwr o £60 y dydd fesul ymwelydd domestig² a ffigwr o £46 y dydd ar gyfer 2021/22 pan oedd y pandemig ar ei anterth³.

Mae'r adroddiad wedyn yn amcangyfrif effeithiau lluosydd sector y celfyddydau a diwylliant gan ddefnyddio modelau mewnbwn/allbwn pwrpasol, sy'n tynnu ar fframwaith cyfrifyddu cenedlaethol y Swyddfa Ystadegau Gwladol. Mae'r modelau mewnbwn-allbwn yn defnyddio data ar y sectorau y mae'r sector celfyddydol a diwylliannol yn prynu ei fewnbynnau ohonynt – er enghraifft, o ddeunyddiau gosod i wasanaethau hysbysebu – i asesu ôl troed economaidd y sector drwy ei gadwyn gyflenwi gyda sectorau eraill. Mae hyn yn cynhyrchu gwerth buddsoddiad CCC yn yr economi ehangach.

² 2022 Staysure survey

³ ONS

5. ASESU EFFAITH EHANGACH BUDDSODDI CCC

5.1 EFFAITH AR FUDDSODDI 2019/2020

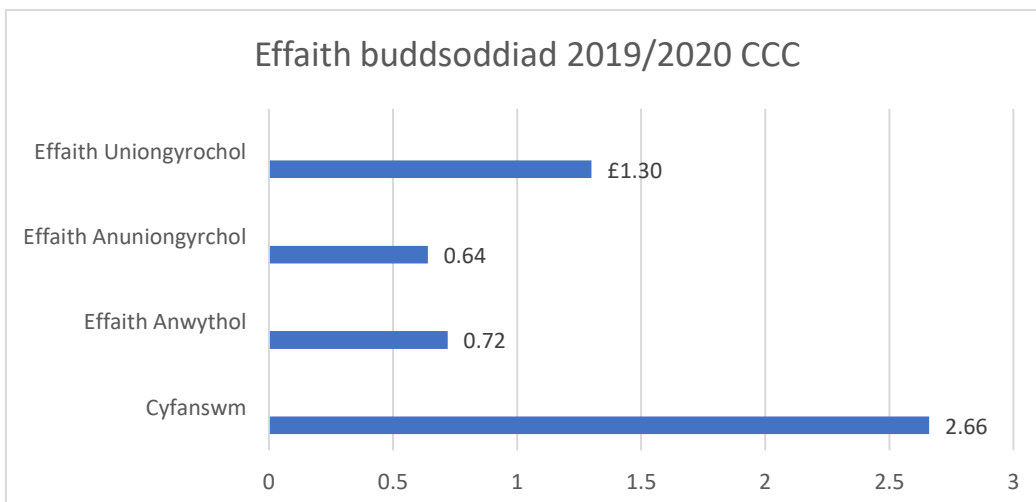
Yn 2019/2020, canolbwyntiodd CCC ar ddosbarthu arian cyhoeddus i gefnogi ystod eang o sefydliadau a phrosiectau celfyddydol ar draws Cymru. Nod y dull buddsoddi oedd sicrhau y gallai mwy o bobl yng Nghymru fwynhau a chymryd rhan yn y celfyddydau. Pwysleisiodd CCC gyrraedd cynulleidfa ehangach a chynyddu mynediad at y celfyddydau ar gyfer cymunedau amrywiol.

Dyrannodd y Cyngor gyllid aml-flwyddyn i sefydliadau a oedd yn cyd-fynd â'i amcanion strategol, a oedd yn cynnwys hyrwyddo'r Gymraeg, cefnogi addysg gelfyddydol, a meithrin creadigrwydd ac arloesedd. Erbyn chwarter olaf y flwyddyn, roedd yn amlwg bod y firws COVID-19 yn mynd i'r afael ar draws y wlad gyda'r achos cyntaf o haint wedi'i gyhoeddi ar 28 Chwefror 2020.

Yn 2019/2020 cyflawnodd CCC gyfanswm o luosydd o £2.66 am bob £1.00 a fuddsoddwyd. Mae'r elw ar fuddsoddiad i'w weld yn Nhabl 1 isod. Mae hyn yn cynrychioli gwerth cryf am arian ac yn dangos effaith gadarnhaol ar y celfyddydau cenedlaethol a gwasanaethau diwylliannol. Mae tystiolaeth bod y buddsoddiad yn creu gwerth ar draws yr holl sbectrwm o fuddsoddiad, o effaith gymunedol i'r gwyliau mawr y mae CCC yn eu cefnogi ar draws y wlad.

Fodd bynnag, 2019/2020 oedd y flwyddyn olaf am ddwy flynedd lle gallai gweithgaredd celfyddydol a diwylliant 'busnes fel arfer' gael ei gyflawni oherwydd y Pandemig COVID-19. O ganlyniad, mae 2019/2020 yn gosod llinell sylfaen er mwyn gallu asesu pryd y byddai'r sector yn dychwelyd i enillion cyn-bandemig ar fuddsoddiad mewn blynyddoedd diweddarach.

Tabl 1: Lluosydd Buddsoddiadau 2019/2020

5.2 EFFAITH BUDDSODDI 2020/2021

Yn 2020/2021, gorfodwyd Cyngor Celfyddydau Cymru i addasu ei ddull buddsoddi mewn ymateb i'r heriau a ddaw yn sgil pandemig COVID-19. Roedd strategaeth ddiwygiedig CCC yn canolbwyntio ar gefnogi sector y celfyddydau drwy'r cyfnod anodd hwn a sicrhau ei gynaliadwyedd a'i wydnowch. Roedd ffocws y strategaeth fuddsoddi yn cynnwys:

- **Ariannu Argyfwng:** darparu cyllid brys i helpu sefydliadau celfyddydol ac artistiaid unigol i ymdopi ag effeithiau uniongyrchol y pandemig⁴.
- **Ariannu Hyblyg:** Cynigiodd y Cyngor drefniadau ariannu mwy hyblyg i alluogi sefydliadau i addasu eu gweithgareddau i'r amgylchiadau newidiol⁵.
- **Ymgysylltu Digidol:** Roedd pwyslais sylweddol ar gefnogi prosiectau a mentrau digidol i helpu sector y celfyddydau i barhau i ymgysylltu â chynulleidfaoedd ar-lein⁶.
- **Llesiant a Chynhwysiant:** Rhoddodd y Cyngor flaenoriaeth i brosiectau a oedd yn hyrwyddo llesiant a chynhwysiant, gan gydnabod rôl hanfodol y celfyddydau wrth gefnogi iechyd meddwl a chydlyniant cymunedol yn ystod y pandemig.

Nod y mesurau hyn oedd sefydlogi sector y celfyddydau yng Nghymru a'i baratoi ar gyfer adferiad a thwf yn y dyfodol.

Ar ddechrau pandemig COVID-19, effeithiwyd yn sylweddol ar weithgareddau celfyddydol a diwylliannol. Gydag amrywiaeth o atebion wedi'u rhoi ar waith gan y sector, mae'r rhain yn cynnwys:

- **Canslo a Gohiriadau:** Cafodd llawer o ddigwyddiadau celfyddydol, gan gynnwys perfformiadau byw, arddangosfeydd a gwyliau, naill ai eu canslo neu eu gohirio oherwydd mesurau cloi a gofynion ymbellhau cymdeithasol.
- **Symud i Ddigidol:** Er mwyn parhau i ymgysylltu â chynulleidfaoedd, symudodd llawer o sefydliadau celfyddydol ac artistiaid eu gweithgareddau ar-lein. Roedd hyn yn cynnwys perfformiadau rhithwir, arddangosfeydd ar-lein, a gweithdai digidol.

⁴ Arts Council of Wales Investment Review 2020/2021

⁵ Report and Financial Statements 2020-21

⁶ Combined Impact Assessment for Investment Review

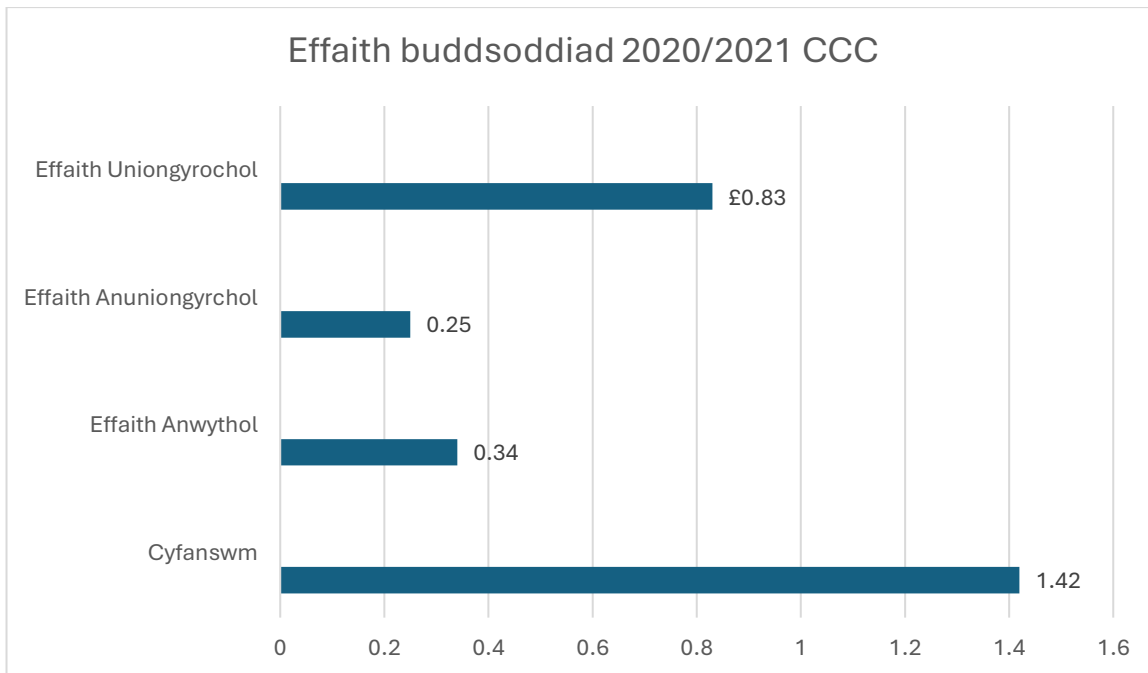

- **Ymatebion Creadigol:** Defnyddiodd artistiaid y pandemig fel ysbrydoliaeth ar gyfer gweithiau newydd, gan ddogfennu'r profiad a mynegi'r heriau a wynebwyd yn ystod y cyfnod hwn. Roedd hyn yn cynnwys celf weledol, cerddoriaeth, a phrosiectau creadigol eraill a ddaliodd hanfod bywyd yn ystod y pandemig.

Helpodd y mesurau hyn sector y celfyddydau yng Nghymru i ymdopi â heriau cychwynnol y pandemig a gosod y sylfaen ar gyfer addasu ac adferiad yn y pen draw. Cafodd effaith ddwys y pandemig effaith sylweddol ar faint o weithgarwch ac felly adenillion buddsoddiad a wnaed gan CCC.

Yn anochel, cafodd y pandemig effaith ar yr elw o fuddsoddiad a gyflawnwyd gan CCC yn 2020/2021. Cyflawnodd y buddsoddiad hwn gyfanswm o luosydd o £1.42 am bob £1.00 a fuddsoddiwyd. Mae'r elw ar fuddsoddiad i'w weld yn Nhabl 2 isod. Er bod hyn yn ostyngiad sylweddol yn effaith cyllid CCC, sicrhodd gwytnwch ac addasiad y sector ochr yn ochr â'r hyblygrwydd a'r newid cyflym yn y strategaeth fuddsoddi y gallai'r sector barhau i ddarparu buddion economaidd, er trwy wahanol lwybrau.

Tabl 2: Lluosydd Buddsoddiadau 2020/2021

5.3 EFFAITH BUDDSODDI 2021/2022

- Yn 2021/2022, parhaodd CCC i addasu ei strategaeth fuddsoddi i gefnogi adferiad sector y celfyddydau o'r pandemig COVID-19. Roedd y dull yn canolbwyntio ar bum maes allweddol:
- **Ariannu Hyblyg:** Cynhaliodd CCC drefniadau ariannu hyblyg i helpu sefydliadau celfyddydol i addasu i ansicrwydd parhaus ac amgylchiadau sy'n newid.
- **Prosiectau Digidol a Hybrid:** Roedd ffocws cryf ar gefnogi prosiectau digidol a hybrid i sicrhau ymgysylltiad parhaus â chynulleidfa a hygyrchedd.
- **Llesiant a Chynhwysiant:** Rhoddodd y Cyngor flaenoriaeth i brosiectau a oedd yn hyrwyddo llesiant a chynhwysiant, gan gydnabod rôl y celfyddydau wrth gefnogi iechyd meddwl a chydlyniant cymunedol.
- **Cynaliadwyedd a Gwydnwch:** pwysleisiodd CCC adeiladu cynaliadwyedd a gwydnwch sefydliadau celfyddydol, gan eu helpu i ddiogelu eu gweithrediadau at y dyfodol a llywio'r dirwedd ôl-bandemig.
- **Ymyriadau Strategol:** Cyflwynodd y Cyngor ymyriadau strategol i fynd i'r afael â heriau a chyfleoedd penodol o fewn sector y celfyddydau.

Ceisiodd y strategaeth hon sefydlogi sector y celfyddydau yng Nghymru a chefnogi ei adferiad a'i dwf hirdymor. Parhaodd llawer o ddigwyddiadau a gweithgareddau i gael eu gohirio gyda chloeon yn amrywio trwy gydol y flwyddyn. Arweiniodd hyn at effaith sylweddol ar adenillion ar fuddsoddiad ar gyfer gweithgarwch CCC.

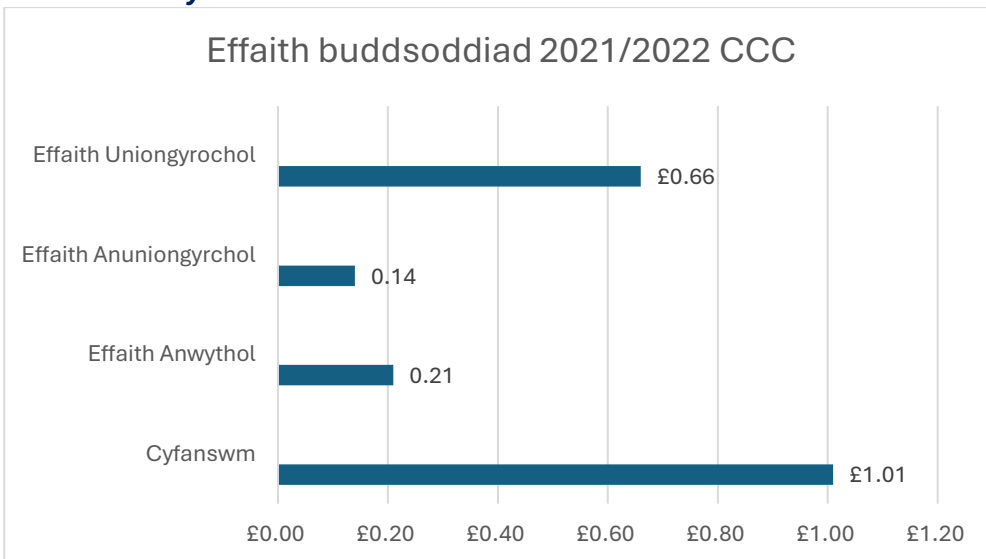
Roedd y sector yn wynebu heriau sylweddol yn 2021/2022 oherwydd effeithiau parhaus y pandemig COVID-19. Roedd yr anawsterau dilynol ar y sector yn cynnwys:

- **Straen Ariannol:** Parhaodd llawer o sefydliadau celfyddydol i brofi anawsterau ariannol oherwydd llai o incwm o werthu tocynnau, nawdd, a ffrydiau refeniw eraill.
- **Heriau Gweithredol:** Roedd mesurau ymbellhau cymdeithasol a chyfyngiadau ar gynulladau yn ei gwneud hi'n anodd cynnal digwyddiadau byw, gan arwain at ganslo a gohirio.
- **Colli Swyddi a Ffyrlo:** Effeithiwyd ar nifer sylweddol o swyddi yn sector y celfyddydau, gyda llawer o weithwyr yn cael eu rhoi ar ffyrlo neu eu diswyddo.

- Addasu i Ddigidol: Er bod symudiad tuag at ddigwyddiadau digidol a hybrid, nid oedd gan bob sefydliad yr adnoddau na'r arbenigedd i wneud y trawsnewid hwn yn ddidrafferth.
- Effaith ar Iechyd Meddwl: Cymerodd yr ansicrwydd a'r straen ariannol doll ar iechyd meddwl artistiaid a gweithwyr celfyddydol.

Er gwaethaf yr heriau hyn, dangosodd y sector wydnwch a chreadigrwydd, gan ddod o hyd i ffyrdd newydd o ymgysylltu â chynulleidfaoedd a chynnal eu gweithgareddau. Mae'r enillion ar fuddsoddiad CCC wedi'u nodi isod yn Nhabl 3.

Tabl 3: Lluosydd Buddsoddiadau 2021/2022

5.4 EFFAITH AR FUDDSODDI 2022/2023

Yn 2022/23, mabwysiodd Cyngor Celfyddydau Cymru ddull newydd o fuddsoddi, gan ganolbwyntio ar hyblygrwydd ac ymatebolrwydd. Nod y strategaeth oedd symud oddi wrth broses gyllido anhyblyg, drafodol i un sy'n cefnogi anghenion esblygol sefydliadau celfyddydol yn well. Roedd y dull hwn yn pwysleisio dyraniadau cyllid aml-flwyddyn ac yn ei gwneud yn ofynnol i sefydliadau a ariennir alinio ag amcanion y Cyngor⁷.

Lluniwyd y strategaeth gan y gwersi a ddysgwyd yn ystod y pandemig, gan amlygu pwysigrwydd cynllunio hirdymor a'r gallu i addasu. Cynlluniwyd proses adolygu buddsoddiad y Cyngor i sicrhau bod arian cyhoeddus yn cael ei ddsbarthu'n effeithiol i gryfhau a meithrin sefydliadau creadigol ledled Cymru⁸.

⁷ Arts Council Wales Investment Review: 2021/2002

⁸ University of Sheffield Report

Nod strategaeth fuddsoddi Cyngor Celfyddydau Cymru ar gyfer 2022/23 oedd cefnogi ystod eang o sefydliadau a phrosiectau celfyddydol ledled Cymru. Er nad enillion ariannol penodol ar fuddsoddiad fel arfer yw'r prif fesur ar gyfer ariannu'r celfyddydau, roedd dull y Cyngor yn canolbwyntio ar effeithiau diwylliannol a chymdeithasol ehangach⁹.

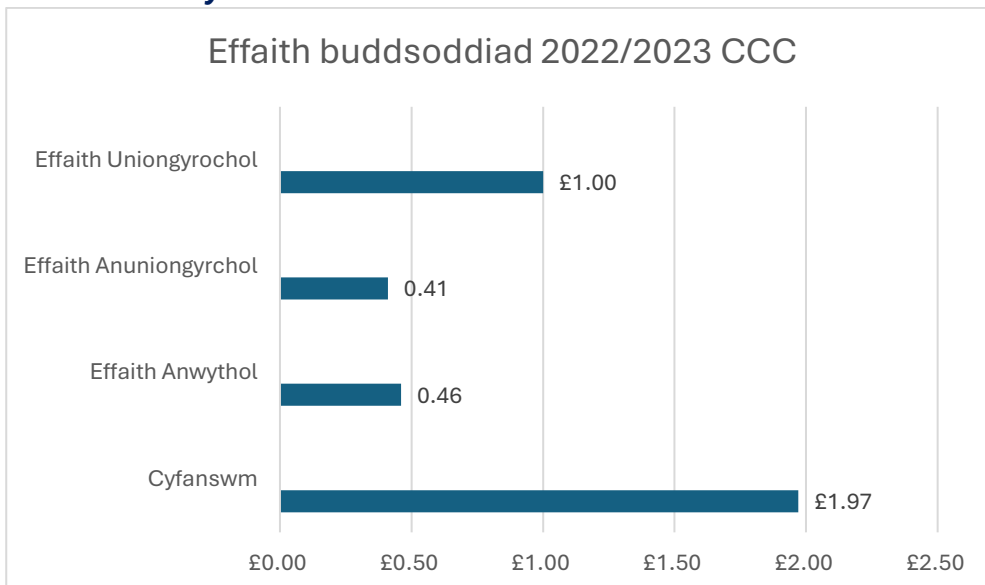
Amlygodd Adolygiad Buddsoddi 2023 nifer o ganlyniadau cadarnhaol, gan gynnwys cynnydd yn nifer y sefydliadau sy'n derbyn cyllid aml-flwyddyn, o 67 i 81. Roedd yr ehangiad hwn yn cynnwys 23 o sefydliadau newydd, gan nodi cyrhaeddiad a chefnogaeth ehangach ar gyfer mentrau creadigol amrywiol.

Yn ystod 2022/23 cynyddodd cyllid CCC i £29.6 miliwn. Roedd 23 o sefydliadau newydd yn 2023, o gymharu â phedwar yn yr Adolygiad Buddsoddi blaenorol yn 2015. Mae'r rhain yn cynnwys Citrus Arts (Hopkinstown), Common Wealth (Caerdydd), Oriel Elysium (Abertawe), FOCUS Wales (Wrecsam), People Speak Up (Llanelli), Theatr Taking Flight (Caerdydd), Theatr Byd Bach (Aberteifi), Neuadd Ogwen, (Bethesda), a Urban Circle (Casnewydd).

Mae cyllid wedi cynyddu ar draws y rhan fwyaf o ffurfiau celfyddydol a meysydd creadigol, gan gynnwys syrclas a chelfyddydau awyr agored, celfyddydau gweledol a chymhwysol, celfyddydau digidol, dawn, lleoliadau, a chelfyddydau cymysg.

Mae'r enillion ar fuddsoddiad yn 2022/2023 wedi'u nodi isod.

Tabl 4: Lluosydd Buddsoddiadau 2022/2023

⁹ Arts.Wales

Yn 2022/23, cymerodd Cymru gamau sylweddol tuag at ddychwelyd i normalrwydd yn dilyn y Pandemig covid-19. Gyda llawer o ddigwyddiadau a gweithgareddau yn aildechrau dechreuodd sefydliadau celfyddydol a diwylliannol ddychwelyd i normalrwydd. Fodd bynnag, roedd rhywfaint o dystiolaeth o bryder cyhoeddus ynghylch dychwelyd i ddigwyddiadau yn ystod 2022/23. Er gwaethaf y pryderon, gwelwyd presenoldeb da mewn llawer o ddigwyddiadau, gan ddangos awydd cryf i ddychwelyd i normalrwydd. Fodd bynnag, roedd lefel y cysur yn amrywio ymhlith gwahanol grwpiau¹⁰.

Adlewyrchir y gwelliant mewn amodau yn yr elw ar fuddsoddiad, gyda bron yn dyblu ar gyfanswm enillion 2021/2022, a gwelliant amlwg o 33% o fuddsoddiad uniongyrchol a chynnydd o 34% mewn buddsoddiad anuniongyrchol sy'n adlewyrchu gallu cynyddol pobl i symud o gwmpas a mynychu digwyddiadau corfforol yn dilyn absenoldeb o ddwy flynedd. Gosododd y dychweliad yn 2022/2023 elw cryf yn dilyn cyfnod COVID-19 ac roedd yn dangos cam clir tuag at normalrwydd ar gyfer y sector celfyddydau a diwylliant.

5.5 EFFAITH AR FUDDSODDI 2023/2024

Yn 2023/24, parhaodd Cyngor Celfyddydau Cymru i fireinio ei strategaeth fuddsoddi er mwyn cefnogi sector y celfyddydau yn well. Dyma rai agweddau allweddol ar eu hymagwedd:

- Cyllid Aml-Flwyddyn: Cynyddodd CCC nifer y sefydliadau sy'n derbyn cyllid aml-flwyddyn o 67 i 81, gan gynnwys 23 o sefydliadau newydd. Nod y dull hwn oedd darparu mwy o sefydlogrwydd a chymorth ar gyfer ystod amrywiol o fentrau ar draws Nghymru.
- Blaenoriaethau Strategol: Arweiniwyd y penderfyniadau ariannu gan chwe egwyddor:
  - Creadigrwydd,
  - Ehangu Ymgysylltiad,
  - Iaith Gymraeg,
  - Cyfiawnder Hinsawdd,
  - Meithrin Talent,
  - a Thrawsnewid.

Roedd yr egwyddorion hyn yn sicrhau bod y sefydliadau a ariennir yn cyd-fynd â nodau ehangach Cyngor y Celfyddydau.

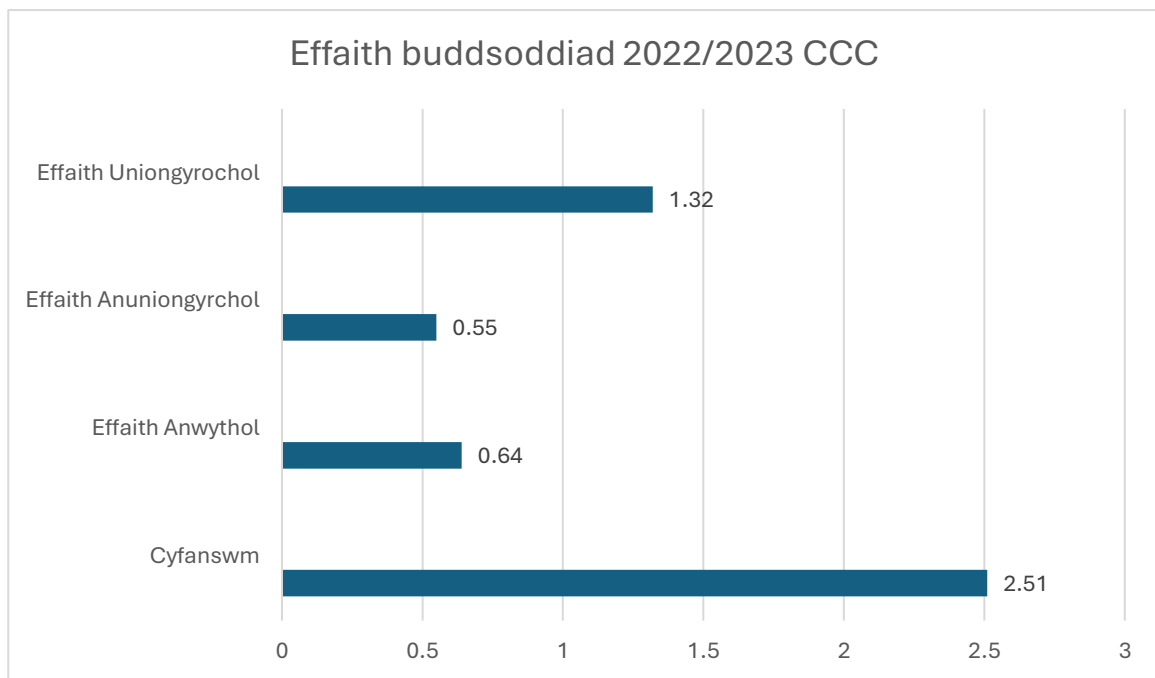
---

¹⁰ Gov.Wales

- Ffactorau Cydbwyo: Roedd y broses benderfynu hefyd yn ystyried pum ffactor cydbwyo: ystod eang o ffurfiau celfyddydol a chyfleoedd creadigol, gwasanaethu cymunedau ar draws Nghymru, cefnogi lleisiau nas clywir yn ddigonol, gwerth cyhoeddus, a maint a siâp sefydliadau sy'n ymgeisio.
- Mwy o Fuddsoddiad: Er gwaethaf amgylchiadau economaidd heriol, cynyddodd cyfanswm y buddsoddiad o £28.7 miliwn i £29.6 miliwn. Nod y cynnydd hwn oedd cryfhau sector y celfyddydau a sicrhau cyrhaeddiad ehangach o gymorth.

Gyda'r genedl yn dychwelyd i amodau cyn-bandemig, yn gymdeithasol ac yn economaidd cafwyd adenillion cryf ar fuddsoddiad CCC gan y sector celfyddydol a diwylliannol. Gyda chynulleidfaoedd yn dychwelyd, roedd tystiolaeth o alw cynyddol am weithgarwch celfyddydol a diwylliannol, a adlewyrchir yn y lluosydd buddsoddiad a nodir isod.

Tabl 5: Lluosydd Buddsoddiadau 2023/2024

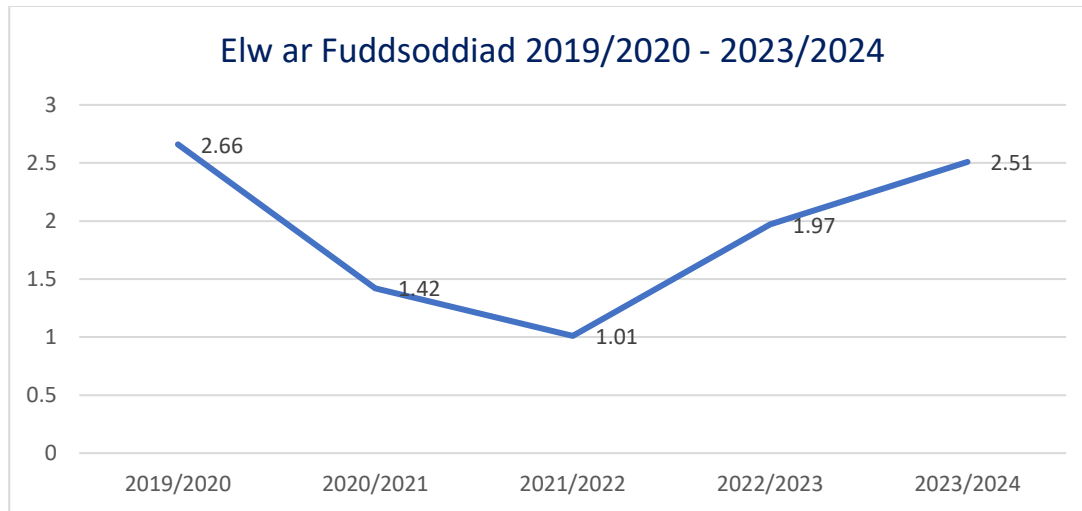

Fel y mae'r tabl yn ei ddangos, mae'r elw ar fuddsoddiad wedi dychwelyd i lefelau cyn-bandemig bron â pherfformiad cryf ar draws y tair effaith. Mae'r adenillion ar fuddsoddiad bellach 5.7% yn is na'r flwyddyn cyn-bandemig, sef 2019/2020.

5.6 Ciplun o'r Elw ar Fuddsoddiad 5 Mlynedd

Mae Tabl 6 isod yn rhoi ciplun o'r Elw ar Fuddsoddiad dros 5 mlynedd yr asesiad hwn. Mae'n dangos yr effaith y mae buddsoddiad CCC wedi'i chael dros gyfnod anodd o amser.

Tabl 6: Ciplun ar yr Enillion ar Fuddsoddiad

6. CASGLIAD

Mae'r gwaith mireinio cynyddol ar fuddsoddiad CCC yn sicrhau mwy o enillion ochr yn ochr â'r buddion diwylliannol sy'n cael eu cyflawni. Er nad cyflawni buddion economaidd yw prif amcan CCC, mae'r perfformiad yn ystod ac ar ôl y pandemig yn gadarnhaol.

Wrth adolygu yn erbyn y flwyddyn sylfaen 2019/2020 a oedd yn sefyll ar adenillion o £2.66, roedd buddsoddiad CCC ym mlynnyddoedd taro COVID-19 dilynol 2020/2021 a 2021/2022 yn parhau'n gadarnhaol ar £1.42 a £1.01 am bob £1.00 a fuddsoddiwyd, i'w gadw cadarnhaol er gwaethaf yr amodau cymdeithasol ac economaidd ehangach yn dangos cryfder y penderfyniadau buddsoddi, a hefyd gwytnwch ac egni sector y celfyddydau a diwylliant i lunio ffordd newydd ymlaen er gwaethaf y cyfyngiadau a'r anawsterau a gyflwynwyd yn ystod y cyfnod hwn.

Mae'r ddwy flynedd ganlynol hefyd wedi gweld adferiad, wrth i amodau leddfu, mae enillion ar fuddsoddiad yn cynyddu momentwm gydag enillion o £1.97 a £2.51 yn 2022/2023 a 2023/2024, yn y drefn honno. Mae hyn yn datgelu'r symudiad parhaus tuag at normalrwydd a oedd yn cael ei wreiddio yn 2022/23 a'r dychweliad effeithiol i normalrwydd yn 2023/24. Mae 2023/2024 yn argoeli'n dda ar gyfer cynnydd pellach yn 2024/2025.

Mae lefelau'r enillion dros y ddwy flynedd ddiwethaf yn dilyn anterth y pandemig yn datgelu bod gwaith mireinio strategaeth fuddsoddi CCC yn gweithio'n dda. Mae cyflwyno cyllid aml-flwyddyn yn dechrau dod â sefydlogrwydd i sefydliadau allweddol yn y sector, tra bod y chwe egwyddor a sefydlwyd hefyd yn cysylltu â buddion economaidd ochr yn ochr â'r buddion diwylliannol y mae CCC yn ceisio adnoddau i'w cyflawni.

ATODIAD I: DIFFINIAD SEILIEDIG AR SIC O'R SECTOR CELFYDDYDAU A DIWYLLIANNOL

Sector	Adran	SIC 4-digid	SIC 5 digid
J Gwybodaeth a chyfathrebu	58 Gweithgareddau cyhoeddi	58.11 Cyhoeddi llyfrau	58110 Cyhoeddi lluniadau pensaernïol 58110 Cyhoeddi Atlas 58110 Cyhoeddi llyfrau sain 58110 Cyhoeddi llyfrau 58110 Cyhoeddi llyfryn 58110 Cyhoeddi siartiau 58110 Cyhoeddi geiriadur 58110 Cyhoeddi llyfrau yn electronig 58110 Cyhoeddi Gwyddoniadur 58110 Cyhoeddi lluniadu peirianyddol 58110 Cyhoeddi daearyddol 58110 Cyhoeddi taflen 58110 Cyhoeddi mapiau a chynlluniau 58110 Cyhoeddi llyfrau ar-lein 58110 Cyhoeddi pamffledi 58110 Cyhoeddi ar CD- ROM 58110 Cyhoeddi'r Tract Crefyddol 58110 Y Llyfrfa
	59 Ffilm, fideo a theledu, recordio sain a chyhoeddi cerddoriaeth	59.2 Recordio sain a chyhoeddi cerddoriaeth	59200 Cyhoeddi recordiad sain cryno ddisg 59200 Caffael hawlfraint a chofrestru cyfansoddiadau cerddorol 59200 Cyhoeddi cofnodion Gramoffon 59200 Mactrisau cynhyrchu recordiau 59200 Cyhoeddi cerddoriaeth (argraffedig). 59200 Lawrlwythiadau cerddoriaeth (cyhoeddi ar-lein gyda chynnwys wedi'i lawrlwytho) 59200 Cyhoeddi tâp cerddoriaeth 59200 Argraffu traciau sain 59200 Cyhoeddi llyfrau cerdd a thafleenni 59200 Stiwdio recordio (radio) 59200 Cyhoeddi recordiadau sain 59200 Stiwdios recordio sain 59200 Cynhyrchu rhaglennu radio ar dâp
R Celfyddydau, adloniant a hamdden	90 Creadigol, celfyddydau a gweithgareddau adloniant	90.01 Celfyddydau Perfformio	90010 Actorion 90010 Arddangosfa aerobatig 90010 Hyfforddiant anifeiliaid ar gyfer syrcasau, ac ati. 90010 Cwmni Bale 90010 Band cerddorol) 90010 Syrcas 90010 Cynhyrchu Cyngherddau 90010 Consurio 90010 Band dawns 90010 Cynyrchiadau dawns 90010 Impresario 90010 Darlithwyr 90010 Cerddorion 90010 Cynhyrchu Opera 90010 Cerddorfeydd 90010 Organydd (cyfrif ei hun) 90010 Grŵp pop 90010 Siaradwr cyhoeddus 90010 Theatr un cwmni 90010 Cwmni Revue

Sector	Adran	SIC 4-digid	SIC 5 digid
			90010 Canwr (cyfrif ei hun) 90010 Siaradwyr (ar ôl cinio ac ati) 90010 Cynyrchiadau llwyfan 90010 Cerddor neu gantores stryd 90010 Cyflwyniadau theatrig (cynhyrchiad byw) 90010 Cwmni teithiol theatrig 90010 Sioe deithiol 90010 Artistiaid perfformniadau cymysg (cyfrif ei hun) 90010 Tafleiswr
R Celfyddydau, adloniant a hamdden	90 Creadigol, celfyddydau a gweithgareddau adloniant	90.02 Gweithgareddau i gefnogi'r celfyddydau perfformio	90020 Cyfeiriad, cynhyrchu, a gweithgareddau cymorth i berfformiadau syrcas 90020 Cyfarwyddwyr (theatr) 90020 Gweithgareddau cefnogi celfyddydau perfformio 90020 Symudwyr golygfa a pheirianwyr goleuo 90020 Dylunwyr setiau llwyfan ac adeiladwyr 90020 Cefnogi gweithgareddau i gelfyddydau perfformio e.e. gosod llwyfan, gwisgoedd, a dylunio goleuo ac ati.
		90.03 Creu artistig	90030 Arbenigwr celf 90030 Artist 90030 Awdur 90030 Cartwnwyr 90030 Ysgythrwr plât copr (artistig) 90030 Dylunio (artistig) 90030 Engrafwyr 90030 Ysgythrwyr 90030 Arbenigwr celfyddyd gain 90030 Newyddiadurwr llawrydd 90030 Paentiad herodrol 90030 Darlunwyr addurno 90030 Newyddiadurwyr 90030 Libreydd 90030 Artist lithograffig (cyfrif ei hun) 90030 Awdur telynegol 90030 Cyfansoddwr Cerddoriaeth 90030 Copïydd a thrawsgrifiwr cerddoriaeth (cyfrif ei hun) 90030 Peintwyr (artistig) 90030 Adferwr llun 90030 Dramodydd 90030 Bardd 90030 Atgyweirio ac adfer gweithiau celf 90030 Awdur senario 90030 Artist golygfaol 90030 Cerflunwyr 90030 Awdur caneuon 90030 Awduron llawlyfr technegol a hyfforddi 90030 Ysgythrwr pren (artistig)
		90.04 Rheoli cyfleusterau celfyddydol	90040 Rheoli cyfleusterau celfyddydol 90040 Rheoli neuaddau cyngerdd 90040 Neuaddau cyngerdd a theatrau awdurdodau lleol 90040 Neuadd gerddoriaeth 90040 Tŷ Opera 90040 Rheoli neuaddau theatr